

Az irat elektronikus útonról
készített papír alapú másolat

Dr. Kiss D. Csaba ügyvéd

Érkezett:
e-postafiók
Hivatali Kapu / Cégkapu / Ügyfélkapu

2020 NOV. 06

[Handwritten signature]

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	N/ 01928 - 0 / 2020
2020 NOV 16.	
Kezelőiroda:	9
Melléklet:	1 db

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

részére

a
Szegedi Törvényszék Közigazgatási Kollégiuma
útján

SZEGED

SZEGEDI TÖRVÉNYSZÉK 18.	
Érk.	2020-11-05 <i>ürlap</i>
Példány:	1 Mell.: <i>11 meghívó</i>
Ügyiratszám:	<i>JK70290/2020</i>

[Handwritten signature]

elsőfokú ügyszám: 11.K.27.006/2020.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott, dr. Kiss D. Csaba ügyvéd

[Redacted] **indítványozó** csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője, a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VII.37.420/2020/5. számú, 2020. június 24. napján meghozott ítéletével **ÉS** a Budapest Főváros Kormányhivatala mint a másodfokon eljáró közigazgatási szerv BP/L556/1303-4/2019. számú, 2019. november 06. napján meghozott határozatával, valamint a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatala, mint elsőfokon eljáró közigazgatási szerv BK-05/L514/4315-3/2019. számú, 2019. augusztus 28. napján meghozott határozatával **szemben**, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, illetve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján, a törvényes határidőn belül az alábbiak szerinti

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VII.37.420/2020/5. szám alatt 2020. június 24. napján jogerőre emelkedett

ítélete – az azt megelőző közigazgatási eljárásra, azaz a Budapest Főváros Kormányhivatala, mint a másodfokon eljáró közigazgatási szerv BP/L556/1303-4/2019. szám alatt meghozott határozatára, valamint a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatala, mint elsőfokon eljáró közigazgatási szerv BK-05/L514/4315-3/2019. szám alatt meghozott határozatára is kiterjedően – alaptörvény-ellenességét, mivel megsértette az indítványozó Alaptörvény XIX. cikkében biztosított szociális biztonságához fűződő alapjogát, az Alaptörvény XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapjogát, az Alaptörvény XV. cikkében meghatározott diszkriminációs tilalmat, a családi élethez fűződő alapjogot, közteherviseléshez fűződő normatív tartalommal bíró alkotmányos alapjogát, valamint az emberi méltóság sérthetetlenségéhez fűződő jogot, amelyre tekintettel kérem, hogy – az Abtv. 43. § alapján – a tisztelt Alkotmánybíróság a hivatkozott kúriai határozatot, illetve e határozattal felülvizsgált hatósági döntéseket megsemmisíteni szíveskedjék.

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő.

I. Alaki legitimáció

1. A jelen alkotmányjogi panasszal támadott bírósági határozat a Kúria Kfv.VII.37.420/2020/5. számú ítélete, amely a Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.K.27.007/2020/4. számú ítéletét hatályon kívül helyezte és az indítványozó által előterjesztett keresetet elutasította.
Továbbá jelen alkotmányjogi panasszal támadott, a jelzett ítélettel elbírált közigazgatási cselekmény vonatkozásában az elsőfokon eljáró közigazgatási szerv, a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatala BK-05/L514/4315-3/2019. számú határozata, illetőleg a másodfokon eljáró közigazgatási szerv, a Budapest Főváros Kormányhivatala BP/L556/1303-4/2019. számú határozata.
2. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó 1958. augusztus 16. és 1980. október 1. között, saját háztartásában, ápolta, gondozta tartósan beteg gyermekét. Az indítványozó 1991. december 1. napjától a mezőgazdasági szakszövetkezeti tagok saját jogú növelt összegű járadékában, mint növelt összegű öregségi járadékban részesül. Az indítványozó 2019. augusztus 12. napján tartós ápolást végzők időskori támogatása iránti kérelmet terjesztett elő a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal előtt, arra hivatkozással, hogy gyermekét 22 éven át otthon ápolta súlyos betegsége okán, a gyermek gondozása mellett dolgozni nem tudott. Gyermekének halála után a helyi szövetkezetben tag lett, de ez csak öregségi nyugdíjra jogosította.

A Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal nyugdíjbiztosítási igazgatási szerve 2019. augusztus 28. napján kelt, BK-05/L514/4315-3/2019. szám alatt meghozott

határozatával az indítványozó igényét elutasította. Az elsőfokú határozatban kifejtésre került, hogy a tartós ápolást végzők időskori támogatására az egyéb rendelkezések együttes fennállása esetén is csak az jogosult, akinek a részére öregségi nyugdíj kerül megállapításra. A határozat szerint, mivel az indítványozó nem öregségi nyugdíjban, hanem növelt összegű szövetkezeti járadékban részesült, ezért erre tekintettel a kérelmezett támogatásra nem jogosult.

Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Budapest Főváros Kormányhivatala, mint másodfokú hatóság az elsőfokú hatóság döntését 2019. november 6. napján kelt, BP/L556/1303-4/2019. szám alatt meghozott határozatával helybenhagyta, és a fellebbezést elutasította. A másodfokú közigazgatási szerv határozatában kifejtette, hogy a rendelkezésre álló nyilvántartás szerint az indítványozó növelt összegű öregségi járadékban részesül, viszont tartós ápolást végzők időskori támogatására az egyéb rendelkezések együttes fennállása esetén is csak az jogosult, akinek a részére öregségi nyugdíj kerül megállapításra. Mindezek miatt a másodfokú közigazgatási szerv szerint a jogszabályban előírt feltételek hiányában az indítványozó részére a támogatás megállapításra nincs mód, a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnek e tekintetben mérlegelési, méltányossági jogköre nincs.

Az indítványozó keresete és az alperes védírata

Az indítványozó keresetét terjesztett elő a közigazgatási cselekmény hatályon kívül helyezése végett. Hivatkozásképpen előadta, hogy hátrányos megkülönböztetés folytán nem állapították meg az ellátásra jogosultságát, a jogszabály indokolatlan különbséget tesz szülő és szülő között. A járadéka kevés, mégis hátrányos helyzetbe kerül.

Az alperes védírataiban a kereset elutasítását kérte, arra hivatkozva, hogy a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szoc. tv.) 44/A. § (1) bekezdése értelmében a tartós ápolást végzők időskori támogatására csak az lehet jogosult, akinek az öregségi nyugdíjra való jogosultságát megállapították. Az indítványozó részére növelt összegű öregségi járadékot állapítottak meg, és folyósítanak, nem pedig a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) szerinti öregségi nyugdíjat. A szakszövetkezeti tagok növelt összegű öregségi járadékában azok részesülnek, akiknek nem volt meg a megfelelő szolgálati idejük az öregségi nyugdíjhoz. A 25/2019. (VII.29.) Alkotmánybírósági határozata szerint a jogalkotó a tartós ápolást végzők időskori támogatását annak a homogén társadalmi csoportnak szánta, akik tartósan beteg gyermeküket legalább húsz évig otthon ápolták, és emiatt egyáltalán nem, vagy részben tudtak csak keresőtevékenységet folytatni, amely hatással volt az öregségi nyugdíjuk összegére. Mivel az indítványozó a szakszövetkezeti tagok növelt összegű öregségi járadékában részesül, amelynek az összege fix. megállapításkor 4.070 forint volt, ezért

a gyermeke ápolása nem volt hatással az öregségi nyugdíjára, amelyre egyébiránt nem is volt jogosult.

Az elsőfokú bíróság ítélete

A közigazgatási és munkaügyi bíróság a határozatokat megsemmisítette, és az elsőfokú hatóságot új eljárásra kötelezte. Az ítélet indokolása szerint tényként megállapítható volt, hogy az indítványozó a kérelem benyújtásakor a mezőgazdasági szakszövetkezeti tagok saját jogú növelt összegű járadékában részesült. A Tny. 4. § (1) bekezdése határozza meg a saját jogú nyugellátás és a hozzátartozói nyugellátás fogalmát, míg a Tny. 6. §-a rendelkezik arról, hogy mely ellátások minősülnek saját jogú és hozzátartozói ellátásnak. A Tny. 6. § (1) és (4) bekezdései alapján megállapítható, hogy saját jogú nyugellátásnak minősül, az öregségi nyugdíj, valamint, ha jogszabály kivételt nem tesz a saját jogú mezőgazdasági szakszövetkezeti járadékra, a mezőgazdasági szakszövetkezeti járadékra és a mezőgazdasági szakszövetkezeti tagok saját jogú növelt összegű járadékára is az öregségi nyugdíjra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

A Tny-hez fűzött Complex Jogtár indokolása szerint a mezőgazdasági járadékok, így a mezőgazdasági szövetkezeti és a mezőgazdasági szakszövetkezeti járadék jövedelempótló vagy jövedelemkiegészítő ellátások voltak, és azoknak a szövetkezeti, szakszövetkezeti tagoknak, illetve özvegyüknek járt, akik nem szereztek jogot legalább a nyugdíjminimumot elérő összegű nyugellátásra. A mezőgazdasági szakszövetkezeti tagok növelt összegű járadéka esetén erősebb volt a biztosítási elem, a jogosultság hosszabb időtartamú járulékfizetéstől függött. A leglényegesebb különbség az volt, a szövetkezeti és a szakszövetkezeti tagok között, hogy míg a szövetkezeti tagok tényleges jövedelméből az általános szabályokhoz hasonlóan vonták le a nyugdíjjárulékot, addig a szakszövetkezet tagjánál eredetileg ez csak önkéntes vállalás esetén történt. Ennek hiányában a jogszabályban meghatározott tételes összegű szakszervezeti járulékot kellett fizetniük vagy vállalhatták növelt összegű szakszövetkezeti járulék megfizetését. Aki a növelt összegű szakszövetkezeti járadék megfizetése mellett döntött, a mezőgazdasági szakszövetkezeti tagok növelt összegű járadékára szerezhetett jogosultságot, ha az öregségi nyugdíjra jogosító életkort elérte, de öregségi nyugdíjra nem volt jogosult, és legalább tíz év növelt összegű járadékra jogosító ideje volt. A Tny. 6. §-ához fűzött indokolás szerint a Tny. hatálybalépését követően a mezőgazdasági járadékok megállapítása megszűnt, de ezeket az ellátásokat, mind a mai napig, jelenleg kb. 1500 főnek változatlan néven folyósítják tovább (Tny. 90. § (5) bekezdés), az összegüket a nyugdíjakkal azonos módon évente emelik (Tny. 62. §), és a jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában úgy kell tekinteni őket, mintha öregségi nyugdíjasok, illetve hozzátartozói nyugdíjasok lennének.

A bíróság szerint megalapozatlanul és jogszabályellenesen hozták az eljáró hatóságok azt a döntést, hogy az indítványozó esetében nem teljesült a Szoc. tv. 44/A. § (1) bekezdésben foglalt azon feltétel, hogy az öregségi nyugdíjra való jogosultságát megállapították. A törvényhez fűzött indokolás szerint nem csak a megállapítás, hanem az öregségi nyugdíjban való részesülés is elégséges. Az indítványozó részére a pertárgyi időszakban mezőgazdasági szakszövetkezeti tagok saját jogú növelt összegű járadéka került folyósításra, amelyre a törvény alapján, eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában az öregségi nyugdíjra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, vagyis azt öregségi nyugdíjként kell kezelni. Az indítványozó növelt összegű öregségi járadékot kapott, mely a Tny. alapján öregségi nyugdíjnak minősül. Mindezekre tekintettel teljesül a Szoc. tv.-ben foglalt azon feltétel, hogy az indítványozó öregségi nyugdíjra való jogosultságát megállapították.

Nem alapos az alperes 25/2019. (VII.29.) Alkotmánybírósági határozat (65) és (67) bekezdésében foglaltakra történő hivatkozása. Az indítványozó az alperes által sem vitatottan húsz évig ápolta tartósan beteg gyermekét, részére egyedüli lehetőség arra, hogy öregségére tekintettel bármilyen ellátásban részesüljön, a szövetkezeti tagság és a növelt összegű tagdíj befizetése volt. Mindezek alapján tényként állapítható meg, hogy az indítványozó tartósan beteg gyermekének ápolása közvetlenül kihatott arra, hogy az indítványozó legalább húsz év időszakot felölelő jövedelemkiesést szenvedett el, ezért ezt követően már nem tudod eleget tenni annak a feltételnek, hogy öregségi nyugdíjra legyen jogosult, csak annak, hogy növelt összegű szakszövetkezeti járadékban részesüljön. Az indítványozó éppen ezért nem volt jogosult öregségi nyugdíjra, mert a gyermeke ápolására tekintettel, több, mint húsz éven át nem volt munkaviszonya, ezen okból jövedelemkiesést is elszenvedett.

Elsőfokon eljáró közigazgatási szerv megismételt eljárás lefolytatása

Az elsőfokú bíróság ítéletével a közigazgatási szervek döntéseit megsemmisítette és az elsőfokon eljáró Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatalt új eljárás lefolytatására kötelezte ítéletének indokolásában rögzített iránymutatásainak megfelelően.

A Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal az elsőfokú bíróság ítéletének megfelelően új eljárásban meghozta a 2020. 03. 17. napján kelt, BK/L514/615-3/2020. számú határozatát, amelyben a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv az igénylő részére havi 50.000.- Ft összegben 2019. 02. 01. napjától tartós ápolást végzők időskori támogatását állapította meg az indítványozó részére.

A Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal határozatának indokolásában leírja, hogy a nyugdíjbiztosítási szerv az eljárást újra lefolytatta és megállapítást nyert, hogy az indítványozó 2019. 02. 01. napjától jogosult a tartós ápolást végzők időskori támogatására.

A döntés elleni jogorvoslat lehetőségét az elsőfokú közigazgatási szerv a 2016. évi CL. törvény 114. § (1) bekezdésére alapította.

A fentiek alapján a jelzett határozat indokolása az indítványozó tájékoztatását is tartalmazza annak vonatkozásában, hogy a nyugdíjbiztosítási szervek hatáskörébe tartozó ügyekben a határozatok és a végzések bírósági felülvizsgálata a közigazgatási és munkaügyi bíróság helyett a törvényszékek, mint közigazgatási ügyben eljáró bíróságok hatáskörébe kerül.

Az elsőfokon eljáró közigazgatási hatóság fenti tájékoztatása körében rögzítette, hogy a döntés közléssel véglegessé válik, amely a bírósági felülvizsgálatra irányuló keresetlevélre tekintet nélkül végrehajtható.

Felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

Egyidejűleg az új eljárás lefolytatásával, illetve az annak eredményeként hozott tartós ápolást végzők időskori támogatását megállapító határozat meghozatalával, az elsőfokú bíróság ítélete ellen a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal, mint alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, kérve az elsőfokú bíróság határozatának hatályon kívül helyezését és szükség esetén az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását. Az indítványozó (és más jogalany számára is) meglepő módon tehát az eljáró megyei kormányhivatal kettős magatartást tanúsított. Egyrészt az elsőfokú bíróság ítéletét elfogadva az indítványozó részére kedvező hatósági határozatot hozott, amellyel párhuzamosan – az ítéletet el nem fogadva – a Kúriához fordult a vonatkozó ítélet jogszerűségét ilyen módon megkérdőjelezve. Ez a kettős, kiszámíthatatlan magatartás az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét okozta, ugyanis egy jogalany, ügyfél joggal bízhat(na) abban, hogy ügyét tisztességes módon, egyértelműen, egy konkrét határozatot meghozva bírálják el.

Az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmet – értelmezhetetlennek tartva a hatóság kettős magatartását – nem terjesztett elő.

A Kúria- döntése és jogi indokai

A felülvizsgálati kérelem megalapozott.

A Kúria ítélete szerint az elsőfokú bíróság azon jogértelmezése, mely szerint a növelt összegű öregségi járadék öregségi nyugdíjnak minősül, téves volt.

A Kúria ítéletében az alábbi megállapításokat tette. Az indítványozó a mezőgazdasági szakszövetkezeti tagok saját jogú növelt összegű járadékában részesül, amely nem minősül öregségi nyugdíjnak a Szoc. tv. 44/A. § (1) bekezdése alkalmazása során. Az

indítványozó esetében is kétségtelenül megvalósul a tartós ápolást végzők időskori támogatásának jogalkotói célja, mert gyermekét tartósan ápoló hozzátartozóként komoly terhet vett le az intézményrendszerrel, s ennek folytán gyermeke ápolásának ideje alatt keresőtevékenységet nem tudott végezni. Helyzete azonban alapvetően eltér azokétól, akiknek öregségi nyugdíjra jogosultságát megállapították. A jogalkotót a támogatás jogosulti körének és egyéb feltételeinek meghatározásában széles körű mérlegelési jog illeti meg; a jogosulti kör jogalkalmazó bíróságok általi bővítésére a jogerős ítéletben szereplő jogértelmezés révén nincs lehetőség.

Az elsőfokon eljáró közigazgatási hatóság visszavonó határozata

Tekintettel a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság döntésére a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal 2020. szeptember 02. napján kelt, BK/L514/615-4/2020. számú határozatával visszavonta a BK/L514/615-3/2020. számú határozatát, melyben a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv az igénylő részére havi 50.000.- Ft összegben 2019. 02. 01. napjától tartós ápolást végzők időskori támogatását állapította meg az indítványozó részére.

A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv határozatával döntött az indítványozót terhelő visszafizetési kötelezettségről a már folyósított tartós ápolást végzők időskori támogatása tekintetében.

Határozatának indokolásban leírja – idézem – „A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság a 2020.06.24-én kelt ítélete alapján a Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 11.K.27.006/2020/4. számú ítéletét hatályon kívül helyezte és a keresetet elutasította. Fentiekre tekintettel nyugdíjbiztosítási igazgatási szervünk a BK/L514/615-3/2020. számú határozatát visszavonja, mivel igénylő a Kúria döntése alapján nem jogosult a tartós ápolást végzők időskori támogatására.”

3. Álláspontunk szerint a panasszal támadott kúriai ítélet, és az az alapján meghozott hatósági határozat az indítványozó számost az Alaptörvényben rögzített alkotmányos jogát sérti, továbbá mind a Kúriai vonatkozó ítélete, mind pedig a kapcsolódó közigazgatási határozat az indítványozót – és alapjogait – közvetlenül érintik. Mindezekre tekintettel a Kúria Kfv. VII.37.420/2020/5. számú ítéletével szemben a jogosult – jogi képviselője útján – az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) – b) pontja és a 27. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjeszt elő.

Mivel mind a közigazgatási hatósági eljárásban, mind a bírósági eljárásban született, egyedi döntésről van szó, amelyek az indítványozó közvetlen érintettségét alátámasztják, továbbá a közigazgatási perben a felperes érintettsége nem kíván külön bizonyítást.

II. A panasz formai befogadhatósága

4. A lefolytatott közigazgatási eljárásban a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Kfv. VII.37.420/2020/5. számú ítélete 2020. június 24. napján jogerős, azzal szemben további rendes jogorvoslatnak nincs helye, így a jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége teljesült.

Álláspontom szerint a kúriai ítélet alapjául szolgáló jogértelmezés hibás – mégpedig éppen azért, mert az eljáró közigazgatási hatóságok, illetve a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság megsértették az indítványozó jelen alkotmányjogi panaszában előadott határozott kérelmében szereplő, Alaptörvényben rögzített alkotmányos alapjogait. Az így okozott jogsérelem orvoslása pedig a tisztelt Alkotmánybíróság eljárása alapján várható.

A fentiekben kifejtettek okán nyilatkozom, hogy jelen eljárásban a Kúria az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelmet már elbírálta, illetve nem került sor perújítás kezdeményezésére.

5. A közigazgatási eljárásban az indítványozó részére az ítélet 2020. szeptember 07. napján postai úton került kézbesítésre, amelyre tekintettel a jelen panaszt a 60 napos törvényes határidőn belül terjesztem elő, így az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidő megtartásra került.
6. A jelen panasz előterjesztésének alaki követelményei teljesülnek.

III. A panasz tartalmi befogadhatósága

7. A 3231/2012. (IX.28.) AB végzés rámutatott, hogy az alkotmányjogi panasz intézménye a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöböléséhez biztosít jogkört, nem pedig a bírósági eljárás teljes egészének az ismételt felülbírálatára. A 3147/2013. (VII.16.) AB végzés ezzel összhangban azért utasította vissza az alkotmányjogi panaszt, mert az valójában az ügyben hozott bírósági döntések tartalmi, és nem alkotmányossági kritikáját adta.
8. Az indítványozó a jelen ügyben állítja, hogy a panaszolt határozatok megsértették elsősorban az Alaptörvény XIX. cikkében biztosított, a szociális biztonsághoz fűződő alapjogát. Az indítványozó ezen joga az Alaptörvényben biztosított alapjog, mely morális jogosultság sérelme konkrét alapjogsérelmet valósít meg, és mint ilyen érintettség az alkotmányjogi panasz benyújtásának feltételül szolgálhat az Abtv. 27. §

a) pontja alapján. Az indítványozó jelen eljárásban nem is azt vitatja, hogy az ítélet érdemben helytelen lenne (noha, magától értetődik, hogy azt az indítványozó érdemben is súlyosan tévesnek tartja, különben nem terjesztené elő a jelen panaszt).

A szociális biztonsághoz fűződő alapjog az Alaptörvényben egyszerre jelenik meg alapjogként, valamint jogosultságként, amelyek az indítványozó esetében sérülnek az eljáró közigazgatási szervek, valamint a Kúria alaptörvény-ellenes jogalkalmazása révén.

Másodsorban megállapítható, hogy sérült az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való joga, azon belül is bírói úthoz való joga különös tekintettel az eljárást befejező, végleges és végrehajtható bírósági döntéshez való jog sérelmére.

Az indítványozó harmadsorban azt sérelmezi, hogy az eljáró közigazgatási szervek, valamint a Kúria eljárásuk során megsértették az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti diszkrimináció tilalmát.

Az indítványozó negyedsorban sérelmezi az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdésében, illetve XVI. cikkében biztosított családvédelemhez, valamint az Alaptörvény XXX. cikkében foglalt közteherviseléshez fűződő normatív tartalommal bíró alkotmányos alapjogának megsértését.

Ötödsorban a panaszolt határozatok sértik az indítványozó Alaptörvény II. cikkében biztosított, az emberi méltóság sérthetlenségéhez fűződő alapjogát.

A támadott határozatok jogsértő jellege az érdemi részben részletesen kifejtésre kerül.

Végül a jelen alkotmányjogi panasz befogadhatósága körében az indítványozó állítja, hogy a panaszolt határozatok sértik az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési alapvetet, mivel a jogértelmezési elv alaptörvényellenes megsértése alapvetően befolyásolta a kúriai döntést.

9. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz befogadhatósága körében hivatkozik az Alaptörvény 28. cikkében foglalt rendelkezés, azaz a jogszabályok értelmezésére vonatkozó szabály sérelmére.

28. cikk

A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy

módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

Az Szoc. tv. tartós ápolást végzők időskori támogatására vonatkozó rendelkezései a következők – idézem – :

44/A. § (1) Tartós ápolást végzők időskori támogatására jogosult az a szülő, akinek az öregségi nyugdíjra való jogosultságát megállapították, ha azon napot megelőzően, amelytől kezdődően az öregségi nyugdíját megállapítják - ide nem értve az öregségi nyugdíj folyósítás nélküli megállapítását -, összeszámítva legalább 20 éven át saját háztartásában súlyosan fogyatékos, illetve tartósan beteg gyermekét ápolta, gondozta, és ezalatt legfeljebb napi 4 órában végzett otthonán kívül keresőtevékenységet, vagy a keresőtevékenységet az otthonában végezte.

a) súlyosan fogyatékos a gyermek, ha a 41. § (3) bekezdés a) pontja szerint súlyosan fogyatékosnak minősül,

b) tartósan beteg a gyermek, ha a 41. § (3) bekezdés b) pontja szerint tartósan betegnek minősül.

(2) E § alkalmazásában

a) súlyosan fogyatékos a gyermek, ha a 41. § (3) bekezdés a) pontja szerint súlyosan fogyatékosnak minősül,

b) tartósan beteg a gyermek, ha a 41. § (3) bekezdés b) pontja szerint tartósan betegnek minősül.

(3) A tartós ápolást végzők időskori támogatásának havi összege 50 000 forint. A támogatás a jogosultsági feltételek bekövetkezésének napjától, de legkorábban a kérelem benyújtását megelőző hatodik hónap első napjától állapítható meg. A támogatás a jogosultság kezdő hónapjára tekintettel is teljes összegben jár.

(4) A tartós ápolást végzők időskori támogatása nem minősül nyugellátásnak.

Az Szoc. tv. preambuluma így szól – idézem – :

A szociális ellátás feltételeinek biztosítása, a nemzetközi egyezményekben, így különösen az ENSZ Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Egyezségokmányában,

továbbá a szociális jogok érvényre juttatása érdekében, a társadalmi szolidaritás alapján, valamint a jövő nemzedékért és a szociális segítségre szorulókért érzett felelősségtől vezérelve az Országgyűlés a következő törvényt alkotja.

Az Szoc. tv. preambulumból kiolvasható a törvény megalkotásának célja, azaz a társadalom részére történő szociális biztonság megteremtése összhangban a hazánk által ratifikált nemzetközi egyezményekkel. A törvény a célját társadalmi szolidaritás alapján kívánja megvalósítani, úgy, hogy a szociális segítségre szorulók körében elősegíti az emberi méltóság és az egyenlő bánásmód elvének az érvényesülését.

A Szoc. tv. megalkotására irányuló javaslat indokolása szerint családtagjaikat ápoló hozzátartozók megbecsülésre méltó feladatot teljesítenek és komoly terhet vesznek le a szociális intézményrendszerrel. Mivel a gyermeküket tartósan ápoló szülők keresőtevékenységet nem – vagy csak korlátozott mértékben – tudnak végezni, a számukra megállapítható nyugellátás mértéke alacsonyabb lehet. Indokolt ezért a gyermeküket tartósan ápoló személyek nyugdíjba vonulását követően biztosítható új ellátási forma, a „tartós ápolást végzők időskori támogatása” bevezetése.¹

Az emberi erőforrások minisztere az Alkotmánybíróság megkeresésére a szabályozás céljával kapcsolatosan azt is megemlítette, hogy a súlyosan fogyatékos gyermeküket ápoló szülők aktív éveiket követően jellemzően csak az államtól számíthatnak segítségre, tekintettel arra, hogy gyermekük soha nem volt keresőképes.

Az Szoc. tv. 44/A. §-ának alkalmazása során az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a tartós ápolást végzők időskori támogatására vonatkozó kérelem nem utasítható el akkor, ha az 1993. évi III. törvény 44/A. § (1) bekezdés b) pontja szerinti ellátások igénybevétele hiányában is megállapítható, hogy az igénylő a tartósan beteg, illetőleg súlyosan fogyatékos gyermekére tekintettel a 44/A. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményeket teljesíti.

10. Az alábbiakban felhívott jogszabályhelyek alapján megállapítható, hogy a mezőgazdasági szakszövetkezeti járadék öregségi nyugellátásnak minősülhet.

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 4. § (1) bekezdés a) pontja határozza meg a saját jogú nyugellátás és a hozzátartozói nyugellátás fogalmát.

4. § (1) E törvény alkalmazásában

¹ T/18312. számú törvényjavaslat

a) saját jogú nyugellátás és a hozzátartozói nyugellátás: olyan keresettől, jövedelemtől függő rendszeres pénzellátás, amely meghatározott szolgálati idő megszerzése esetén a biztosítottnak (volt biztosítottak), illetve hozzátartozójának jár;

A Tny. 6. § (4) bekezdése alátámasztja a mezőgazdasági szakszövetkezeti járadék nyugellátással megfeleltethető minősítését.

6. § (1) A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó saját jogú nyugellátások

a) az öregségi nyugdíj,

(4) Ha jogszabály kivételt nem tesz,

a) a saját jogú mezőgazdasági szövetkezeti járadékra, mezőgazdasági szakszövetkezeti járadékra és a mezőgazdasági szakszövetkezeti tagok sajátjogú növelt összegű járadékára az öregségi nyugdíjra,

b) a hozzátartozói jagon szerzett mezőgazdasági szövetkezeti járadékra, mezőgazdasági szakszövetkezeti járadékra és a mezőgazdasági szakszövetkezeti tagok hozzátartozói jagon szerzett növelt összegű járadékára a hozzátartozói nyugellátásokra

vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

A Tny. 6. § (1) és (4) bekezdései alapján megállapítható, hogy saját jogú nyugellátásnak minősül az öregségi nyugdíj, valamint, ha a jogszabály kivételt nem tesz, a saját jogú mezőgazdasági szövetkezeti járadékra, a mezőgazdasági szakszövetkezeti járadékra és a mezőgazdasági szakszövetkezeti tagok saját jogú növelt összegű járadékára is az öregségi nyugdíjra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

Tny. preambuluma így szól – idézem –:

Az Országgyűlés az Alaptörvényben foglalt elveknek megfelelően az időskorúak és a tartósan vagy véglegesen munkaképtelenné válók, valamint hozzátartozóik megélhetésének biztosítása érdekében a társadalombiztosítási nyugellátásról az alábbi törvényt alkotja:

E törvény célja, hogy a biztosítottak és hozzátartozóik részére nyújtandó társadalombiztosítási nyugellátásokat - figyelemmel a magánnyugdíjrendszerre is - egységes elvek alapján szabályozza.

A Tny. 6. §-ához fűzött indokolás szerint a Tny. hatálybalépését követően a mezőgazdasági járadékok megállapítása megszűnt, de ezeket az ellátásokat mind a mai napig összegüket a nyugdíjakkal azonos módon évente emelik, és a jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában úgy kell tekinteni őket, mintha öregségi nyugdíjasok, illetve hozzátartozói nyugdíjasok lennének.

A fenti rendelkezéseket támasztja alá és egészíti ki a Tny. 44/B. § rendelkezése – idézem – :

„Hozzártartozói nyugellátásra jogosult, akinek elhunyt házastársa, szülője, gyermeke mezőgazdasági szövetkezeti járadékhoz, mezőgazdasági szakszövetkezeti járadékhoz, illetve mezőgazdasági szakszövetkezeti tagok növelt összegű járadékához szükséges szolgálati időt megszerezte, illetve mezőgazdasági szövetkezeti járadékosként, mezőgazdasági szakszövetkezeti járadékosként, mezőgazdasági szakszövetkezeti tagok növelt összegű járadékosaként halt meg. Hozzártartozói nyugellátással kapcsolatos egyéb rendelkezések az előzőekben felsorolt jogosultak esetében megegyezik a jelen törvényben az özvegyi nyugdíj, az árvaellátás és a szülői nyugdíj cím paragrafusaiiban szereplő, az öregségi nyugdíjasok hozzátartozói nyugellátása esetében meghatározott rendelkezésekkel.”

Mind a Kúria, mind az eljáró közigazgatási hatóságok határozataikban a fentiekben felhívott jogszabályokkal ellentétesen állapították meg az indítványozó vonatkozásában, hogy esetében nem teljesül a Szoc. tv. 44/A. § (1) bekezdésben meghatározott feltétel, mivel nem öregségi nyugdíjban részesül. A Szoc. tv.-hez fűzött indokolás szerint nem csak az öregségi nyugdíj megállapítása, hanem az öregségi nyugdíjban való részesülés is elégséges.

Az indítványozó a mezőgazdasági szakszövetkezeti tagok saját jogú növelt összegű járadékát kapta a pertárgyi időszakban, a tartósan beteg gyermeke után semmilyen más támogatásban nem részesült. Az indítványozó a Szoc. tv. 44/A. § (1) bekezdésében leírt valamennyi jogosultsági feltételnek megfelelt, ugyanis a mezőgazdasági szakszövetkezeti tagok saját jogú növelt összegű járadékra a felhívott törvényhelyek alapján az öregségi nyugdíjra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, ezáltal az indítványozó jogosultságot szerzett a tartós ápolást végzők időskori támogatására.

Érvelésem eredményeként kijelenthető, hogy a Szoc. tv. és a Tny. szövegét, a preambulumban leírtakat, valamint a hozzáfűzött javaslat indokolásában foglaltakat értelmezve megállapítható, hogy a jogalkotónak nem állhatott szándékában az, hogy különösen hátrányos helyzetű, életük több, mint két évtizedét gyermekük ápolására fordító szülőket kizárja a tartós ápolást végző

időskorúak támogatási köréből, akiknek korhatár utáni, önhibájukon kívül minimális összegű ellátása a nyugdíjtörvény és a hivatkozott rendeletek szerint a megállapítás módján kívül minden egyéb szempontból nyugellátásnak tekintendő. Kétségtelen, hogy az eljárás kimenetelére közvetlen hatással volt a fentiekben kifejtett jogsértés, a jogszabályok értelmezésére vonatkozó Alaptörvényben foglalt rendelkezés sérelmére tekintettel, mivel az eljáró közigazgatási szervek és a Kúria a felhívott jogszabályhelyeket nem a törvények szellemiségével, illetve azok céljával összhangban értelmezte. Az alaptörvényellenes értelmezés következményeként pedig az eljáró szervek megsértették az indítványozó szociális biztonságához fűződő jogát, a tisztességes eljáráshoz való jogát, az alkotmányos diszkriminációs tilalmat, a családvédelemhez fűződő jogát, közteherviseléshez fűződő normatív tartalommal bíró alkotmányos jogát, valamint az emberi méltóság sérthetetlenségéhez fűződő jogát. Az egyénhez fűződő alapjogsérelmeken felül – egyébiránt megjegyezzük, - megsértették a jogbiztonság alkotmányos elvét, mivel a jogalkalmazásuk során ignorálták azon kötelezettségüket, hogy az jogértelmezést kötelesek lettek volna a vonatkozó jogszabályok értelmezési rendelkezéseinek, preambulumaiknak, céljainak, valamint az Alaptörvénynek megfelelően és alárendelten lefolytatni.

A fentiekben leírt alapjogsérelmek olyan súlyúak, hogy már önmagában megalapozzák a tisztelt Alkotmánybíróság eljárását, azok egyébiránt az indítványozó hátrányos megkülönböztetését, valamint a szociális ellátórendszer kiszámíthatatlanságát eredményezik.

11. Jelen panasz nem az ügyben eljáró közigazgatási szervek, illetve a Kúria által megállapított ténykérdések vonatkozásában történő felülvizsgálatára irányul. A panasz ezenkívül nem arra irányul, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság vizsgálja, hogy a bírói döntések indokolásában megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket az érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként hozott döntés megalapozott-e. Továbbá a jelen panasz arra sem irányul, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság az eljáró bíróságok által elkövetett eljárási hibákat orvosolja oly módon, hogy „korrigálja” a közigazgatási hatóságok és a Kúria általi – az indítványozó szerint téves – jogértelmezést.

A jelen alkotmányjogi panasz benyújtása – a magyar jogrendben betöltött funkciójának megfelelően – kifejezetten és csak arra irányul, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a határozatok olyan eljárásban születtek meg, melyben alkotmányosan igazolható okból kifolyólag sérült az indítványozónak számos, jelen panaszban állított alkotmányos alapjoga.

12. Annak tekintetében, hogy az indítványozó alapjogsérelme a bírói döntést érdemben befolyásolta-e, az indítványozó lentebb részletesen kifejtett, vonatkozó érveinek az

érdemi alkotmányjogi vizsgálatát igényli, mely implikálja, hogy a panasz tartalmilag is befogadható.

IV. Érdemben

13. A panaszban állított alapjogsérelem az alábbi alapjogi érveléssel támasztható alá.
14. Annak érdekében, hogy a jelen panasz érdemben elbírálható legyen, a tisztelt Alkotmánybíróságnak egyrészt azt kell megvizsgálnia, hogy az eljáró hatóságok és a Kúria a rendelkezésére álló bizonyítékok és a jogszabályok helyes értelmezése alapján az indítványozó alkotmányos alapjogainak sérelme nélkül meg lehetett-e állapítani az indítványozó jogosultságát a tartós ápolást végzők időskori ellátására. Másrészt a tisztelt Alkotmánybíróságnak azt szükséges vizsgálnia a jogosulti kör tekintetében, hogy az a személy, akinek vonatkozásában öregségi nyugdíj megállapítására került sor, illetve a mezőgazdasági szakszövetkezeti járadékban részesülő indítványozó között az eljáró hatóságok, illetve a Kúria megkülönböztetést valósított-e meg és ezen megkülönböztetés önkényes-e vagy annak van kellő alkotmányos indokkal alátámasztható alapja. Az indítványozó a fentiekben kifejtettekre tekintettel kéri, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy az indítványozó alaptörvény-ellenes alapjogsérelmét és erre tekintettel semmisítse meg a jelen panasszal támadott határozatokat.
15. Az indítványozó állítja tehát, hogy mind az eljáró közigazgatási hatóságok határozatai, mind pedig a Kúria határozata megsértette a fentiekben leírt alkotmányos alapjogait. Az Abtv. 27. § alapján szükséges megállapítani, hogy a Kúria felülvizsgálati eljárásában hozott ítélet meghozatalára az Alaptörvény rendelkezéseinek sérelmével kerülhetett csak sor.
16. A tisztelt Alkotmánybíróság határozatával már megállapította a tartós ápolást végzők időskori támogatásáról szóló egyes rendelkezések alaptörvény-ellenességét, amely alapján a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szoc. tv.) 44/A. § (1) bekezdés a) és b) pontot összekötő „és” szövegrészt, valamint a b) pont „ugyanazon gyermekekre tekintettel” szövegrészt megsemmisítette.²

A jelenleg hatályos szabályozás így hangzik:

² 25/2019. (VII. 23.) AB határozat

Szoc. tv. 44/A. § (1) *Tartós ápolást végzők időskori támogatására jogosult az a szülő, akinek az öregségi nyugdíjra való jogosultságát megállapították, ha azon napot megelőzően, amelytől kezdődően az öregségi nyugdíját megállapítják - ide nem értve az öregségi nyugdíj folyósítás nélküli megállapítását -, összeszámítva legalább 20 éven át saját háztartásában súlyosan fogyatékos, illetve tartósan beteg gyermekét ápolta, gondozta, és ezalatt legfeljebb napi 4 órában végzett otthonán kívül keresőtevékenységet, vagy a keresőtevékenységet az otthonában végezte.*

a) súlyosan fogyatékos a gyermek, ha a 41. § (3) bekezdés a) pontja szerint súlyosan fogyatékosnak minősül,

b) tartósan beteg a gyermek, ha a 41. § (3) bekezdés b) pontja szerint tartósan betegnek minősül.

Az Alkotmánybíróság hivatkozott határozatában rögzíti, hogy a tartós ápolást végzők időskori támogatása nem egyszerűen a jogalkotó által alkotmányos kötelezettség nélkül, szabadon biztosítható *ex gratia* jellegű ellátás, hanem az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése szerinti olyan ellátási formának tekinthető, mellyel az állam kifejezetten elismeri azt a jelentős társadalmi értékkel bíró, áldozatos ápolási, gondozási tevékenységet, melyet a szülők hosszú időn keresztül a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermekük érdekében fejtettek ki, miközben egyfelől levették az államról a gondoskodás megszervezésének terhét, másfelől pedig ez idő alatt saját maguk sem végeztek érdemi keresőtevékenységet, veszélybe sodorva ezáltal a saját későbbi öregségi nyugellátásukat és megélhetésüket is.

17. Az alapjogsérelem már a közigazgatási hatósági eljárásban bekövetkezett azáltal, hogy az eljáró hatóságok jogszabályellenes és megalapozatlan döntéseket hoztak annak tekintetében, hogy az indítványozó esetében nem teljesül az Szt. 44/A. § (1) bekezdésben foglalt feltétel.

18. Az indítványozó hivatkozik az Alaptörvényben rögzített szociális biztonsághoz fűződő alapjogának sérelmére.

XIX. cikk

(1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegyiség, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.

(2) Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.

(3) Törvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja.

(4) Magyarország az időskori megélhetés biztosítását a társadalmi szolidaritáson alapuló egységes állami nyugdíjrendszer fenntartásával és önkéntesen létrehozott társadalmi intézmények működésének lehetővé tételével segíti elő. Törvény az állami nyugdíjra való jogosultság feltételeit a nők fokozott védelmének követelményére tekintettel is megállapíthatja.

A tartósan beteg gyermeket gondozó indítványozó szülő a saját szociális biztonságához fűződő érdeke hátrányba helyezésével gondozza gyermekét a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődésének érdekében.

Az indítványozó szülő saját szociális biztonságához fűződő alapjogának megszorítása a keresőtevékenységének háttérbe állítása útján történik, mely által a szülő jelentős jövedelemkiesésben szenved, melynek elismerésére szolgál a tartós ápolását végzők időskori támogatásának jogintézménye.

Az indítványozó a fentiekben kifejtettek alapján az öregségi nyugdíjnak megfeleltethető mezőgazdasági szakszövetkezeti járadékban részesült, ezért a tartós ápolást végzők időskori támogatásának igénybevitelétől történő elzárása alaptörvény-ellenes megkülönböztetés.

Az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésének első mondata államcél fogalmaz meg, az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésének második mondata pedig Alaptörvényben biztosított jogként tartalmazza, hogy anyaság és fogyatékoság esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult. Az indítványozó ezen joga sérült, mivel a szóban forgó szociális ellátásra való jogosultság tekintetében nincs olyan objektív megkülönböztető ismérv, amely esetében észszerű volna az indítványozót – az öregségi nyugdíjra jogosult személyekkel összehasonlítva - a jogosulti körből kizárni, így a támadott Kúria által hozott döntés a diszkrimináció tilalmába is ütközött.

Mindez azt jelenti, hogy a gyermek fogyatékosága vagy tartós betegsége és az azzal összefüggő anyaság, és az ahhoz kapcsolódó önhibán kívül bekövetkezett munkanélküliség kompenzálása az állam részéről, nem csupán államcélként szerepel az Alaptörvényben, hanem konkrét, nemzeti alkotmányban kimondott jogosultságként az érintettek részére. Ezen jogosultság gyakorlatban megvalósuló elérhetőségét az állam szociális intézkedésekkel és intézményekkel valósítja meg, melyeket az államnak fenn

kell tartania és működtetnie kell. A szociális biztonsághoz való jogból ugyan közvetlen alanyi jogosultság nem keletkezik, azonban az állam részéről kötelezettség igen.

A jogbiztonság magában foglalja a szociális biztonság kritériumát.

A szociális intézkedések rendszerébe a jogalkotás és jogalkalmazás tartozik, jelen esetben a Tny. rendelkezésein keresztül igyekeznek a jogalkotó védeni az Alaptörvény XIX. cikkében megfogalmazott szociális biztonságra való jogosultságát.

E helyütt fontos annak kiemelése, hogy a felhívott jogszabályokat az Alaptörvény szabályozása által jogi tartalmat nyert alapelvekből kiindulva kell értelmezni és alkalmazni.

Az alkotmánybíróság megállapította, hogy a szociális biztonsághoz való jog a szociális ellátások összessége által nyújtandó olyan megélhetési minimum állami biztosítását tartalmazza, amely elengedhetetlen az emberi méltósághoz való jog megvalósulásához.³

A Kúria felülvizsgálati eljárása során hozott ítéletében nem vette figyelembe az Alaptörvény XIX. cikkében nevesített szociális intézkedésnek az indítványozó esetében történő szükségszerű alkalmazhatóságát.

19. Az indítványozó állítja, hogy a jogállamiság elvéből eredő **tisztességes eljáráshoz fűződő alapjoga** sérült, amikor Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Családtámogatási és Nyugdíjbiztosítási Főosztály részéről az indítványozó ügyfél nem kapott korrekt, érdemi tájékoztatást ügyében zajló eljárás menetéről, különös tekintettel a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére.

XXIV. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

A tisztességes eljáráshoz való alapjog abszolút jog, mellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alkotmányos alapjog vagy alkotmány cél, mert már maga is mérlegelés eredménye.⁴

Az elsőfokon eljáró közigazgatási hatóság súlyosan megsértette az indítványozó ügyféllel szembeni jóhiszeműség követelményét, ugyanis az elsőfokon eljáró bíróság

³ 32/1998. (VI. 25.) AB határozat

⁴ 6/1998. (III. 11.) AB határozat

jogerős ítéletéből származó iránymutatások alapján megismételt eljárása eredményeként meghozta az indítványozó részére megállapított tartós ápolást végzők időskori támogatásról rendelkező határozatát, azonban ezzel egyidejűleg a Kúria előtt felülvizsgálati eljárás lefolytatása iránt nyújtott be kérelmet. Az elsőfokon eljáró közigazgatási hatóság ezen cselekménye már önmagában megvalósítja az indítványozó tisztességes eljáráshoz fűződő alapjogának sérelmét, hiszen a Kp. 97. § (4) bekezdése alapján – idézem – „A bíróság határozatának rendelkező része és indokolása a megismételt eljárásban és a cselekménynek a bíróság határozatával elrendelt megvalósítása során köti az eljáró közigazgatási szerveket.”

Megállapítható, hogy a jogerős ítélet ellen előterjesztett, 2020. március 30. napján kelt felülvizsgálati kérelem és a jogerős bírósági határozat egyidőben történő teljesítése egyértelműen a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét okozza. A tisztességes eljáráshoz való jog implicite tartalmazza a – különösen a polgári jogban hivatkozott és a nemzetközi jogban is gyakran használt – *non venire contra factum proprium* elvet, amelyet a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal súlyosan megsértett. Az ő eljárása az (indítványozó) ügyfél szempontjából arra irányult, hogy részére juttatást állapítson meg az elsőfokú bírósági ítéletben foglalt sorvezetők szerint. Ezt a kormányhivatal meg is tette, azonban a saját cselekményével ellentétesen eljárva, az ügyfélre kedvező határozat meghozatalával párhuzamosan a Kúriával felülvizsgáltatta az elsőfokú bíróság ítéletét. A megtévesztő, és a megelőző jogcselekményekkel ellentétes eljárás semmiképp nem nevezhető tisztességesnek. Az indítványozó ezenfelül joggal bízhatott abban, hogy a hatóság a határozatát szakértő módon, pártatlanul és megtévesztésre nem törekedve hozta meg, személyes sértettséget nem ismervé, egyszerűen elfogadja az ügyféli jogorvoslat eredményét (jelesül az elsőfokú bíróság ítéletét). Jelen esetben nem ez történt, ezzel súlyos alapjogsérelmet okozva az indítványozónak.

XV. cikk

20. Az indítványozó hivatkozik az Alaptörvény XV. cikkében biztosított diszkrimináció tilalmának megsértésére.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alapjogok egyenlőségét és a diszkrimináció tilalmát tartalmazza. Az alkotmányos szabály szerint „Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai

vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja."

A tételesen felsorolt tulajdonságok mellett az „egyéb helyzet szerinti különbségtétel” fordulat nyújt garanciát ahhoz, hogy az előre nem látható, de a felsorolásban szereplő tulajdonságokhoz döntő hasonlóságot mutató helyzetben élő személyeket se érhesse hátrányosan sújtó különbségtétel. Ez a fordulat ad lehetőséget az Alkotmánybíróságnak arra, hogy a társadalom aktuális változásaira időszerűen reagálva mindig maga határozhassa meg, melyek a társadalom sérülékeny csoportjai, vagyis mely csoportokhoz tartozók tekinthetők kiszolgáltatottnak, kirekesztettnek, illetve folyamatos, és indokolatlan hátránnyal sújtottaknak. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése ennek megfelelően egy nyílt felsorolást tartalmaz, ám ez a nyílt felsorolás korlátlanul nem bővíthető. Nem nyújt védelmet olyan személyeknek, akiket valamely szabály ugyan éppen hátrányosan érint, de mégsem diszkriminál. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkriminációtiltalom ugyanis csupán olyan élethelyzeteket ölelhet át, amelyekben az emberek önazonosságát, identitását meghatározó lényegi tulajdonságuk miatt előítélettel, vagy társadalmi kirekesztéssel néznek szembe. Vagyis a diszkriminációtiltalom alkotmányos klauzulája elsődlegesen a társadalom személyben rejlő és tetszés szerint nem változtatható tulajdonság mentén elkülönülő csoportjainak védelmét szolgálja.⁵

Az indítványozó sérelmezi, hogy az eljáró közigazgatási hatóságok, illetve a Kúria alaptörvény-ellenesen járt el az ügy elbírálása során, azaz önkényesen megkülönböztetést valósított meg az egymással összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között, amelynek nincsen alkotmányos indokkal alátámasztható alapja.

Mindez az jelenti, hogy az indítványozó esetében az Alaptörvény XV. cikkében biztosított jogegyenlőség sérült, a tartós ápolást végzők időskori támogatásának megítélésénél a gyermeke tartós betegségére tekintettel már a közigazgatási szervek által lefolytatott eljárásban megkülönböztetés érte. A Kúria sajnálatosan nem ismerte fel az Alaptörvényben biztosított alapjogok jogalkalmazás, valamint jogértelmezés útján történő megfeleltethetőségét az indítványozó jogi helyzetére, csupán megállapította, hogy a Szoc. tv. széles körben biztosít jogértelmezési lehetőséget a jogalkalmazónak. A Kúria ítéletében kifejezetten ki is mondta, hogy az indítványozóval hasonlóképp, ápolást végzők, akik az indítványozóval azonos Tny. szerinti juttatásban részesültek más szituációban vannak, mint a „klasszikus” alkalmazotti munkaviszony utáni öregségi nyugdíjban részesülők, holott a Tny. kifejezetten azonos jogosultságot állapít meg. Ez azt jelenti, hogy az indítványozó csupán a fogyatékoságon alapuló otthoni gondozás-ápolás miatt kialakult vagyoni és társadalombiztosítási helyzetére

⁵ 3206/2014. (VII. 21.) AB határozat

tekintettel került indokolatlan hátrányba. Az indítványozó helyzete csoportképző szituáció, ugyanis az indítványozón kívül is vannak olyan személyek az országban, akik hasonló hátrányos helyzetbe kerülhetnek a hatósági eljárásokban, amiatt, hogy gyermeküket hosszú idő keresztül otthon ápolták, saját maguknak jövedelemkiesét okozva, így nyugellátásukat veszélybe sodorva. Ezek alapján megállapítható, hogy az ilyen áldozatos munkát végzők jogellenesen hátrányban vannak azokkal szemben, akik szintén beteg gyermeküket bentlakásos, állam által fenntartott intézményekben helyezték el, így maguknak munkaviszonyt és megfelelő öregségi nyugellátást biztosítottak. Megállapítható tehát, hogy az indítványozó esetében sérült a jogegyenlőség, a Kúria ítélete tehát a diszkrimináció tilalmába ütközik.

Összességében elmondható, hogy az alaptörvény-ellenes jogalkalmazás sérti a jogbiztonság elvét, mivel az eljáró közigazgatási hatóságok és a Kúria jogalkalmazásából kitűnik, hogy bárkit megkülönböztetés ér, ha tartósan beteg vagy fogyatékos gyermekét ápolja, amelynek következtében egy egyszerű nyugdíjjal és egyéb szociális juttatásokkal kapcsolatos eljárásban kérdés nélkül hátrányban részesítenek. Tekintettel, hogy még a Kúria is lehetőséget ad arra, hogy konkrét munkaviszony után számolgassák csak a hatósági dolgozók a szükséges (munka)időt, ezzel diszkrimináció éri a gondozási díjban részesülőket, vagy a gondozási díjban sem részesülő családtaggondozókat, vagy az egyéb okból nem klasszikus munkaviszonyban állókat. Ez egyértelműen alapjogsérelmet okoz, továbbá jogtalanul megkülönböztet a fogyatékoságból és az önhibán kívüli egyéb okból kifolyólag.

21. Az indítványozó továbbá hivatkozik az Alaptörvény XVI. cikk (5) bekezdésében, illetve a XVI. cikkében biztosított családvédelemhez fűződő alapjogainak sérelmére.

Az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása értelmében együttélésünk egyik legfontosabb keretét a család jelenti, továbbá "[v]alljuk az elesettek és a szegények megsegítésének kötelezettségét."

L) cikk (1) bekezdés

Magyarország védi a házasság intézményét mint férfi és nő között, önkéntes elhatározás alapján létrejött életközösséget, valamint a családot mint a nemzet fennmaradásának alapját. A családi kapcsolat alapja a házasság, illetve a szülő-gyermek viszony.

XV. cikk

(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

XVI. cikk

(1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.

(2) A szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.

(3) A szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni. E kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását.

(4) A nagykorú gyermekek kötelesek rászoruló szüleikről gondoskodni.

Az Alaptörvény XVI. cikk (3) és (4) bekezdése rögzíti a családon belüli gondoskodás kötelezettségét a szülők és gyermekeik, illetőleg a nagykorú gyermekek és rászoruló szüleik vonatkozásában.

Az indítványozó Alaptörvénybe foglalt, ezen morális és jogi kötelezettségének maradéktalanul eleget tett, hiszen tartósan beteg gyermekét 22 évig gondozta és ápolta. A gyermek részéről azonban a viszonyosság kötelezettsége nem valósulhat(na) meg, egyrésztől sajnálatos halálának okán, másrésztől azért, mert súlyos egészségkárosodása megakadályozta volna abban, hogy mind szüleiről, mind pedig saját magáról gondoskodni tudjon. Ilyen szituációkban az – állam intézményvédelmi kötelezettségére is hivatkozással – állami gondoskodási kötelezettség állapítható meg, amelynek jelen esetben a kérelmezett juttatással eleget tehetnének.

22. Az indítványozó jelen panaszában hivatkozik az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltóság sérthetlenségéhez fűződő alapjogának sérelmére.

Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.

Az indítványozó – sajnálatosan már elhunyt – gyermeke, mint tartósan beteg személy a társadalom egyenlő méltóságú és egyenrangú tagja volt, akit, minden emberhez hasonlóan, jogok illették meg, amikkel ő azonban csak jelentős nehézségek árán tudott élni

Az emberi méltóság az Alkotmánybíróság értelmezésében a személyiségi jogok „anyajoga”, így valamennyi más, konkrét személyiségi jognak az eredője (8/1990. (IV. 23.) AB határozat).

Az emberi méltóság minden tárgyi jog megalkotásánál és alkalmazásánál a legfőbb alkotmányos vezérlő elv, az alkotmányos alapjogok, értékek és kötelezettségek rendszerének a tényleges alapja” (37/2011. (V. 10.) AB határozat).

Az emberi méltósághoz való jog tehát az élethez való joggal egységben minden más alapjog korlátozásának abszolút határa, a lényeges tartalmon belül az érinthetetlen lényeg. A lényeges tartalom fogalmát az Alkotmánybíróság összekapcsolta az emberi méltóság fogalmával, mintegy abszolút határt létrehozva az alapjog-korlátozás alkotmányosságának megítélése tekintetében (23/1990. (X. 31.) AB határozat).

Mivel az indítványozó beteg gyermeke élethez és emberi méltósághoz fűződő elidegeníthetetlen jogát az őt ápoló édesanyja tette lehetővé, ezért az ilyen, közjót szolgáló tevékenységet végző szülők közötti megkülönböztetés a korhatár betöltését követően kapott és minden szempontból öregségi nyugellátással egyező elbírálásban részesülő ellátásuk alapján nincs összhangban az Alaptörvény szellemiségével.

23. Az indítványozó hivatkozik a közteherviselésre vonatkozó szabályok sérelmére.

XXX. cikk

(1) Teherbíró képességének, illetve a gazdaságban való részvételének megfelelően mindenki hozzájárul a közös szükségletek fedezéséhez.

(2) A közös szükségletek fedezéséhez való hozzájárulás mértékét a gyermeket nevelők esetében a gyermeknevelés kiadásainak figyelembevételével kell megállapítani.

A közterhekhez való arányos hozzájárulás alapján a közszolgáltatások igénybevétele esetén, ahhoz hozzá is kell járulni, azaz mindenkinek jövedelmi és vagyoni viszonyainak, vagy teherbíró képességének megfelelően kell a társadalom közös szükségleteihez hozzájárulnia.

Az Alaptörvény XXX. cikk (2) bekezdése alapján a közös szükségletek fedezéséhez való hozzájárulás mértékét a gyermeket nevelők esetében a gyermeknevelés kiadásainak figyelembevételével kell megállapítani. Fontosnak tartom annak kiemelését, hogy a tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelő indítványozó az egészséges gyermeket nevelő szülőknél jelentősen nagyobb mértékben járul hozzá közterhek viseléséhez, amely körülményt az indítványozó részére igénybe vehető ellátásra való jogosultságnál az eljáró hatóságoknak figyelembe kell vennie.

A fentiek alapján megállapítható, hogy az alapügyben eljáró közigazgatási hatóságok és Kúria az Alaptörvény szellemével ellentétes módon döntött, amikor elutasította az

indítványozónak a tartós ápolást végzők időskori ellátása tárgyában előterjesztett kérelmét.

A fentiekben kifejtettek alapján megállapítható, hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított alapjogai sérültek, mivel az indítványozó még a nyugellátása tekintetében sem kívánta terhelni a szociális ellátó rendszert, hiszen nem az időskorúak járadékát (rendszeres szociális pénzellátás) igényelte, hanem az annak idején rendelkezésére álló lehetőségek közül a mezőgazdasági szakszövetkezeti járadékra való jogosultságot szerezte meg. Így az indítványozó, mind az aktív élete során, mind a korhatára betöltését követően arra törekedett, hogy a lehető legnagyobb mértékben tehermentesítse az állami ellátó szerveket.

24. Végül alapjogi érvelésben fontosnak tartom kiemelni az állam objektív intézményvédelmi kötelezettségét.

Az államnak az alapjogok érvényesülésére vonatkozó kötelezettsége nem merül ki abban, hogy tartózkodjék a jogok megsértésétől, hanem gondoskodnia kell az érvényesülésükhöz szükséges feltételekről is. Az alkotmánybírósági felfogás szerint ez az állam objektív intézményvédelmi kötelezettsége. Az állam – általános és objektív kötelezettségéből következően – a szubjektív alapjog által védett körön túlmenően is meghatározhatja ugyanazon alapjog objektív, intézményes védelmi körét.⁶

Az állami intézményvédelmi kötelezettségek mindig túlmutatnak az alanyi jogosultak jogain. Az alkotmány egyes esetekben nevesíti az intézményvédelmi kötelezettséget, más esetben nem. Az élethez való jogból az államnak nemcsak az a kötelezettsége következik, hogy az egyes emberek élethez való jogát ne sértse meg, hanem általában az emberi életet és létfeltételeit is védenie kell, s ebben a körben biztosítania kell a magzati élet védelmét vagy az egészséges környezetet stb. Vagy: „az egyéni vélemény szabadság alanyi joga mellett az alkotmány 61. §-ából következik a demokratikus közvélemény kialakulása feltételeinek és működése fenntartásának biztosítására irányuló állami köteletség” mint például a szólásszabadság büntetőjogi határainak meghatározása, a tájékozódáshoz és a sajtószabadsághoz való jog szervezeti és jogi garanciáinak megteremtése, beleértve a közszolgálati rádiózás és televíziózás alkotmányos feltételeinek biztosítását.⁷

Mindez azt jelenti, hogy amennyiben az alapjog alanyi jogként nem áll meg, úgy még az alapjog alkotmányos védelme fennáll. Az állam objektív intézményvédelmi

⁶ 64/1991. (XII.17.) AB határozat

⁷ 48/1998. (XI. 23.) AB határozat

kötelezettsége az alapjog által védett körön túlmutató védelmet biztosít, ami az adott alapjoghoz tartozó értékek, az adott alapjog által garantált szabadság védelmét is jelenti.

A fentiekben leírtak alapján az állam intézményvédelmi kötelezettsége, hogy időskori szociális ellátást biztosítson a súlyosan fogyatékos vagy tartósan beteg gyermekét gondozó szülő részére, aki ebből kifolyólag önhibáján kívül nem tudott keresőtevékenységet folytatni. Az állam intézményvédelmi kötelezettségével áll szemben, ezért alaptörvény-ellenes az eljáró közigazgatási hatóságok döntései, illetve a Kúria ítélete. Jelen ügyben az állam által nyújtandó kiegészítő védelem lényege a tartósan beteg gyermekről gondoskodó szülő vonatkozásában a korhatár betöltését követő ellátás feltételeinek biztosításához való állami hozzájárulás az alapjoghoz tartozó érték védelmén keresztül.

Az eljáró hatóságok és a Kúria nem az intézményvédelmi kötelezettség céljának, rendeltetésnek megfelelő, az azt szolgáló és kifejező döntéseket hozták meg, hanem az indítványozót hátrányosabb helyzetbe hozták a vele homogén alanyi körrel szemben.

A kifejtettek alátámasztják, hogy az indítványozó szociális biztonságához fűződő alapjogának sérelme a panaszolt eljárásban alkotmányos jelentőséggel bír.

25. Előadom, hogy az indítványozó Alaptörvény által biztosított alapjogainak sérelme a panasszal támadott közigazgatási és bírósági eljárásokban eljárásjogi pozíciójára lényeges hatással volt.
26. Amennyiben a tisztelt Alkotmánybíróság nem állapítja meg, hogy a támadott határozatok – illetve az ahhoz vezető eljárás – sértik az indítványozó jelzett alkotmányos alapjogait, akkor azzal lényegében az Alaptörvény szellemiségével ellentétesen azt mondaná ki, hogy az indítványozó több, mint 20 éven keresztül elszenvedett jövedelemkiesését nem szükséges pénzbeli ellátással kompenzálni, annak ellenére, hogy az indítványozó, mint szülő önfeláldozó helytállást tanúsított tartósan beteg gyermeke gondozásával, ezzel is levéve a terhet az államról.

dr. Kiss D. Csaba ügyvéd

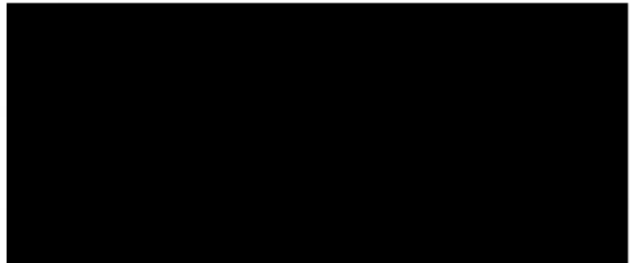

V.
Egyéb nyilatkozatok

27. Az indítványozó nyilatkozik annak tekintetében, hogy az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasza esetében az indítványban foglalt alkotmányossági kérelem lényegének közzétételéhez nem járul hozzá.

 2020. 11. 05.

Tisztelettel:

dr. Kiss D. Csaba ügyvéd

Melléklet:

- meghatalmazás